

CONCIO VIII.

MYSTERIA.

I. Cur animentur discipuli hac voce: *Non turbetur cor vestrum?* — II. Quomodo armentur? — III. Quomodo suis Christus locum præparavit? — IV. De quo adventu loquatur Christus? — V. Quomodo Christus via, veritas, et vita? — VI. Cur a nobis fidem exigit? — VII. Cur ait Philippus: *Ostende nobis Patrem et sufficit, etc?* — VIII. Quomodo in Christo videri potuit Pater? — IX. Quomodo in Christum credentes paria vel majora fecerunt miracula?

THEMA.

Non turbetur cor vestrum. Joan. XIV.

Cyeni, ait Plato, in Phædone, quando se brevi præsentiant morituros, tunc dulcius canunt. Candidissimus noster cœlestisque cyenus Christus, prævidens se paulo post e mortali vita migraturum, dulciores solito sonos edidit: cum videlicet in ultima cœna suavissimo sermone discipulos suos erexit consolidavitque. Ex eo porro desumptum est hodiernum evangelium plenum dulcissimis vocibus. Sonet igitur, o cœlestis cyene, vox tua in auribus nostris; vox enim tua dulcis.

I. Cur animat et quodammodo armat Dominus discipulos ea voce: *Non turbetur cor vestrum?* Respond. quia multa illis prædixerat, quæ partim mœrorem animi, partim etiam timorem injicere illis poterant, indeque perturbationem afferre. Dixerat enim eos a dæmone postulatos ut cribrentur; dixerat se a Petro negandum, ab uno ex ipsis prodendum; dixerat ab illis se discedere: *Filioli adhuc modicum vobiscum sum;* dixerat imminere eis periculum: *Qui non habet, vendat tunicam et emat gladium.* His igitur auditis monet eos, ne perturbarentur et animis concidant, sed fortiter in prælium descendant, et tela omnia generoso animo excipiant.

II. Quomodo eos armat? Resp. scuto fidei et galea spei. Fide, cum ait: *Creditis in Deum et in me credite,* q. d. scitote quia Deus sum omnipotens, et possum vos ex omnibus eripere periculis: et cum ad mortem me duci videritis, volentem duci credite, siquidem Deus homo factus non potest mori invitus: cum in crucem me actum videritis, confidite me a morte propria virtute resurrecturum tertia die: quia facile est Deo, qui creavit hominem, eundem resuscitare mortuum. Præviderat Dominus acrem hiemem passionis suæ quæ discipulis abreptura erat virentia folia confessionis fidei: monet ergo ut saltem intrinsecus et in radice conservent fidem. Quod discipulis dicit, nobis omnibus dicit: ut nimirum

CONCIO VIII.

adversus animi perturbationes clypeum fidei objiciamus, ac cum Josue in altum levemus contra hostes nostros, donec debellantur, Jos. VIII.

Spe, cum addidit: *In domo Patris mei mansiones multe sunt.* Multæ sunt secundum D. Cyrillum, quia cœlum amplissimum et capacissimum: secundum D. Hilarium, quia diversi gradus pro diversis singulorum meritis: tametsi in denario beatificæ visionis omnes conveniunt. Ita omnes stellæ in cœlo sunt, una tamen altera major et lucidior est. Una omnium mansio, cœlum est: sed in eo plurimæ et diversæ mansiunculæ, sicut in eodem monasterio plures cellulæ. Confirmat hanc spem Dominus, subjiciens: *Si quominus dixissem vobis: Quia vado parare vobis locum,* q. d. si non essent mansiones, dixissem vobis utique: nunc enim in eo versor, ut præparem eas vobis, per merita et mortem meam. Bono igitur animo sint, quicumque hic per angustam virtutis viam gradiuntur, siquidem ibi devenient ad spatia cœli amplissima: ubi non arctabuntur gressus eorum.

III. Quomodo præparavit Christus locum discipulis? Respond. primo, præparasse inchoate per merita et passionem suam, quibus eas lucratus est et veluti spolia obtinuit. Sic pater filiis domum parat, cum militiam sectatur et prædas agit, ut illis dotem tribuat.

Secundo, complete, cum in cœlum ascendit cœlique portam clausam aperuit, eoque secum veteres patres duxit: tametsi vero regnum cœlorum dicitur paratum esse justis a constitutione mundi, Matth. XXV. per creationem videlicet: novo tamen modo paratum est, cum Christi sanguine illis acquisitum, ac denique cum reali possessione occupatum. Sciendum tamen est, non ita a Christo paratas esse mansiones illas ut ignavis et imparatis dentur, sed paratis tantum, juxta id Matth. XXV. *Quæ paratæ erant, intraverunt cum eo ad nuptias:* et Matth. XXIV. *Estote parati, quia quæ hora non putatis, Filius hominis veniet.*

IV. De quo adventu loquitur Dominus cum ait: *Iterum veniam et accipiam vos meipsum?* Respond. loqui tam de adventu in morte discipulorum, quo illorum animas ad cœlum translaturus erat: quam de adventu in ultimo judicio, quo non solum animas, sed et corpora eorum glorificata ad cœlum evecturus.

V. Quomodo Christus via, veritas et vita est? Respond. primo, esse viam quia per ejus merita, doctrinam et exempla ad cœlum imus: veritatem, quia nec falli potest, nec fallere: vitam quia mortem superare, non vero ab ea superari potest.

Voluit Christus hac sententia sic intellecta confirmare et consolari discipulos, mox in passione ab eis discessurus.

Secundo, quia est dux seu dux, ducens nos per fidem, ad beatitudinem. In primo via, in secundo veritas, in tertio vita. Græce adduntur tres articuli, scilicet: *Ego sum illa via, illa veritas, illa vita;* ut ostendatur esse sublimis ille et cœlestis doctor, qui sublimem et cœlestem affert doctrinam necnon ad vitam cœlestem et immortalem ducit.

Hinc rapi jure debemus non solum in admirationem sapientiæ divinæ, quæ omnia novit et vidit neque falli potest, denique ad veram vitam ducit; verum etiam in vilipensionem sapientiæ nostræ, quæ cæca, mendax inanis atque inutilis est respectu illius divinæ, ita ut ne formicæ quidem naturam, formationem, indolem, vitam, ætates cognoscere possimus.

VI. Cur a nobis fidem, qua tam sublimia et captum nostrum excedentia credi voluit Deus, exigit dicendo: *Creditis in Deum, et in me credite?* Respond. primo, ut captivantes intellectum nostrum in obsequium fidei, illum totum Deo subjiciamus, et agnoscentes imbecillitatem mentis nostræ ac divinæ sapientiæ altitudinem, Deum sic honoremus.

Secundo, ut mens nostra sursum erigatur, et ad divina elevetur. Si enim Deus non proponeret ea, quæ captum humanum excedunt, mens non attolleretur sursum, sed in suo grado et infima sorte maneret, neque ad Dei visionem disponeretur: fides enim supernaturalium media est inter cognitionem naturalem et visionem beatificam.

Tertio, quia cum vita æterna sit supra naturam, ea quoque quæ ad illam ducunt, debent naturæ captum superare. Hinc tantopere donum Dei in Scripturis commendatur, et ex divina illustratione haberi dicitur.

VII. Cur Philippus ait: *Ostende nobis Patrem et sufficit nobis?* Resp. primo, ex S. Cyrillo, quia existimabat, si Patrem, eo quo videri poterat modo, videret (sive oculis corporis, sive mentis) se jam beatum fore, nec aliquid præterea desiderare posse, nec malle, essentialis enim beatitudo in Dei visione consistit, quæ proinde sufficit beatis: *Ignis (cupiditatis terrenæ) nunquam dicit: Sufficit, Proverb. XXX.*

Secundo, quia ut exponit idem Cyrillus, existimabat se, et condiscipulos satis fore armatos contra omnes tentationum incursus et ad repellendas Judæorum obtrectationes, si Patrem Christi viderent.

Tertio, ex S. Chrysostomo, ne videretur inter-

rogando molestus esse Christo, hoc unum sibi dici postulabat, postea acquieturus.

Quarto, ex S. Hilario. lib. VII. de Trinit. sufficit nobis ad fidem servandam.

Quinto, ex card. Toletio, sufficit nobis ad pellen- dum mœrorem et tristitiam.

Sexto, ex Ruperto, jam nihil superest, nisi ut Patrem nobis ostendas, nam de te sufficit nobis.

VIII. Quomodo in Christo videri potuit Pater? Respond. primo, ex Toletio, quia Pater idem est cum Filio secundum naturam divinam, prout mox subjecit Dominus: *Non credis, quia ego in Patre et Pater in me est?* Qui ergo vidit Filium, vidit etiam Patrem: sed hunc ratione naturæ tantum divinæ, illum vero etiam ratione personæ.

Secundo, ex S. Augustino, tract. LXX. quia Filius est perfectissima Patris imago: « Qui videt, inquit hic doctor Ecclesiæ, me videt et Patrem, non quod ipse sit Pater et Filius; sed quod tam similes sunt Pater et Filius, ut qui unum noverit, ambos noverit. Solemus enim de duobus similibus ita loqui eis, qui unum illorum vident, et qualis sit alius, volunt nosse, ut dicamus: Vidistis istum? Illum vidistis, etc. » S. Athanasius, sermon. IV. contra Arianus hoc declarat: « Quippe cum in Filio sit et conspiciatur Patris divinitas. Quod exemplo regni imaginis commo- dius intelliges; quandoquidem in imagine species regis et forma apparet, et in rege imaginis species: sine enim omni discrepantia vultus regis in imagine expressus est, ut qui videt imaginem, videat in ea regem, et vicissim. »

Tertio, quia ex doctrina et miraculis Christi elucebat deitas Patris in et cum ipso operantis. Unde subdit Dominus: *Verba, quæ ego loquor vobis, a meipso non loquor, Pater autem in me manens ipse facit opera.* Id vero hic suo loco fusius explicavimus.

IX. Quomodo credentes in Christum paria vel majora etiam fecerunt miracula, quam ipse? Resp. primo, secundum originem miracula spiritalia, quibus, v. g. illuminantur gentiles, convertuntur peccatores, vincuntur a justis dæmones, majora esse quam corporalia.

Secundo, Ecclesiæ haud dubie apostolorum et aliorum miracula, quæ majora censi possunt et miraculis Christi, tametsi ea scripta non sunt. D. Augustin. tract. LXXXII. majus credit fuisse, umbræ transitu, quod fecit Petrus, quam fimbriæ tactu, quod fecit Christus, sanare ægrotos. Et quis non credat majus esse mirum, quod S. Stanislaus Petrum quemdam triennio sepultum a mortuis excitavit: Sanctus Maclovius gigantem

quemdam gentilem diutissime sepultum : Sanct. Udalricus quemdam innocentem supplicio affectum post multum temporis vitæ restituit, quam quod Christus quadriduanum Lazarum excitavit.

Tertio, saltem si fuisset opus majora opera facere, poterant apostoli. Et sic videtur intelligendus Christus quo modo dixit, Luc. VII. *Si habue-*

ritis fidem sicut granum sinapis, dicetis huic arbori : Eradica te et transplanta te in mare, et obediet vobis.

Cæterum in hoc miracula, quia sancti ut instrumentum tantum, ipse vero velut agens principale ea operatus est : unde subdit : *Et quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam.*

AUCTARIUM.

CONCIO I.

QUOMODO PHILIPPI, HOC EST, EQUORUM AMATORES ET QUORUM ESSE DEBEAMUS.

I. Amatores corporis nostri. — II. Amatores servorum. — III. Amatores pauperum. — IV. Amatores tribulationum. — V. Amatores sepulcri sui.

THEMA.

Philippe, qui videt me, videt et Patrem. Joan. XIV.

Jure aliquis interrogat, quamobrem Christus Dominus, cum aliis quibusdam apostolis nomina vel mutaverit vel indiderit, non mutaverit Philippo, cujus nomen Græce quod *amator equorum* Latine. Quid autem equis cum apostolo, vel apostolo cum equis, qui audiit a Christo : *Euntes* (non equitantes) *prædicate evangelium*? Et ut liceat apostolis etiam equitare, quomodo licebit equos adamare? Hoc enim potius equitum, militum et rusticorum esse videtur, quam apostolorum. Verum Christus Dei sapientia non modo nomen hoc Philippo non ademit, sed potius confirmavit, dum in hodierno evangelio, illo ipso nomine *Philippum* compellavit. Vidit enim hoc vocabulum non honestum modo, sed prænobile esse, si quis amet equos, quos amare debet : non qui in stabulis aut campis pascuntur, et bruta animalia, quæ ad jugum nata sunt, sed alios qui hominem cælo inferre possunt. Quinam vero illi sint hic videamus.

I. Equus est corpus et caro nostra animam gestans velut equitem. Julius Cæsar equum habuit pedibus anterioribus humanis, qui alium præter ipsum non excipiebat, teste Plinio, lib. VIII. capite XLII. Hujusmodi equus hominis ipsum ejus corpus est ; de quo exponit Origenes, homil. XV. in Jo. id Psal. XXXII. *Fallax equus ad salutem*, in hæc verba : *Si motus corporis nostri permittamus infrænes, nec abstinentiæ jugo lasci-*

viam carnis et superba colla subdamus. Similiter Ambrosius, in tract. de Naboth, equum appellat carnem nostram. Quid autem de hac apostolus? *Nemo unquam carnem suam odio habuit*, (inquit ad Eph. V.) *sed nutrit et fovet eam.* Ergo ne caro nostra amanda? Ergo non frænanda, non affligenda est? Non hoc asserit apostolus : sed uxorem diligendam prædicat, eo quod sit caro mariti : carnem autem suam nemo odit. « Cæterum sic amet anima carnem, ait S. Bernard. in Psal. *Qui habitat*, ser. X. ut non ipsa in carnem transiisse putetur, dicaturque ei a Domino : *Non permanebit spiritus meus in homine, quia caro est* : diligat anima carnem suam, sed multo magis suam ipsius animam servet. Amet Adam Evam suam, sed non sic amet, ut voci ejus plus obediatur, quam divinæ. » Similiter S. Augustinus, lib. de continentia, tom. IV. « Non est, inquit, inimica nostra (caro) et quando ejus vitis resistitur, ipsa amat, quia ipsa curatur : nemo enim unquam carnem suam odio habuit, ut ipse apostolus dixit. » Sic ille. Plurima bona præstat homini equus, ut apertum est ; similiter et caro animæ. Dum enim jejunit, dum flagella patitur, dum genua flectit et orat, dum lacrymas fundit, dum sensus a rebus vetitis retrahit et claudit, dum peccata confitetur et pectus tundit, dum se peregrinando et laborando pro Deo fatigat, dum ad eleemosynas manus extendit, et similibus piis operibus se exercet, certe animam in cælum, cui instat, portat. Imo ipsa Deo gratissima fit hostia, si in talibus se occupet, teste apostolo ad Romanos, c. XIII. *Obsecro vos, fratres*, inquit, *per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem.* Ergo corpora nostra placere Deum possunt, velut hostiæ immolata. *Nihil mali respiciat oculus*, ait Santus Chrysostomus, homil. XX. in epistol. ad Romanos, *et facta est hostia Deo : nihil turpe loquatur lingua, et facta est corporis obla-*

tio : nihil iniqui committat manus, et factum est holocaustoma, etc. Cæterum qui amat equum suum, non dimittit liberum qua vult vagari, sed sub fræno tenet ; nec dum in eo equitat, frænum ei permittit, sed eo potius attracto, caute eum ambulare cogit ; ne, equo cespitante, una cum ipso cadat, aut in præcipitium ruat. Neque etiam pabulo nimio saginat, ne plane ignavus fiat ; neque otio torpore affixum stabulo sinit, ne ad gressum impeditus atque inutilis evadat. Idem agat, qui amat carnem suam : sub fræno eam contineat, nec nisi moderato pabulo nutriat, ne se cum illa perdat. Bajazetes Turcarum imperator, quia in fuga transiens flumen, equam suam, cui sedebat, velocissimam nimirum, bibere permisit, chiragra laborans, ex quo equa dissoluta et nimium gravata, segnius cucurrit, a Tamberlane insequente captus est, teste Chalcondyla, lib. III. Sic omnino : *Si præstes animæ tuæ* (carni tuæ) *concupiscentias ejus, faciet te in gaudium inimicis tuis*, Ecclesiastici XVIII. E contra Basilius Macedo cum indomitum equum conscendens edomuisset, tantum apud Michaëlem imperat. ob id gratiæ acquisivit, ut tametsi obscuris parentibus ortus esset, ex equorum custode factus sit ipsi cubicularius, et tandem, ducta Eudoxia uxore, regis pellice, successor in imperio Constantinopolitano, ut refert Zonaras, in Michaële Theophili filio. Nihilominus, imo millies plus consequemur, si equum carnis nostræ domuerimus ; reges enim cæli flemus. Quis igitur equum hunc non amet? Hinc virgo illa mirabilis christiana subinde membra corporis sui, pedes ac manus, postquam ea dirissime afflixisset, blande exosculabatur, quod ipsi in Dei servitio fideliter adstitissent, ideoque suo tempore resuscitanda essent ad immortalam gloriam, et perfundenda sempiternis gaudiis, ut refert Cantipratanus, apud Sur. 23. jun.

II. Equi appellari possunt servi, quia domino onera quasi jumenta portant, ipsos quoque vehunt et revehunt, quo jubentur. Merito ergo diliguntur, uti non semel jubet Ecclesiasticus, in primis, cap. VII. *Servus sensatus sit tibi dilectus quasi anima tua* : deinde, cap. XXXIII. *Si est tibi servus fidelis, sit tibi quasi anima tua, quasi fratrem tuum sic eum tracta, quoniam in sanguine animæ comparasti illum*, h. e. tamquam consanguineum tuum : vel potius comparasti eum, ut sanguinem et vitam tuam foveret ac servaret, laborando, defendendo, serviendo. Servi aliud non sunt, nisi viva quædam domini instrumenta, veluti est manus aut pes hominis, proboscis elephantis, etc. Quod ergo domini servis præstant, hoc sibi præstant : sicut et sibi dant quod equis

suis. Unde Seneca, epistol. XCXVII. *Servi sunt?* inquit. *Imo contubernales. Servi sunt? Imo humiles amici. Servi sunt? Imo conservi, etc.* Servi a servando dicti sunt, quia domui heri conservant ; et sæpe propter unum servum bonum benedicit Deus toti domui : ut domui Laban propter Jacobum, domui Putipharis propter Joseph. Unde antiquorum consuetudo fuit, ut cum primum servus in domum admittebatur, super ejus caput spargeret herus nuges, ficus, dactylos, pomaque et fructus alios, varia quoque leguminum olerumque genera, denique auri argentique nummos ; quo indicarent servum illum recens exceptum fore domino domuique, quam intrabat, ita fructuosum, ut in eo familiæ totius sustentatio et delicia posita viderentur, Pier. libr. LVI. simul etiam indicabant, quam benevole et amanter tales servi habendi a domino et colendi essent. Insinuavit id potentibus verbi Jonathas patri suo Sauli, commendans ei Davidem, I. Reg. XIX. *Ne pecces, rex, in servum tuum David, quia non peccavit tibi, et opera ejus bona sunt tibi valde. Et posuit animam suam in manu sua et percussit Philisthæum, etc. Vidisti et lætatus es. Quare ergo peccas in sanguine innoxio, interficiens David, qui est absque culpa?* Alexander Magnus equo suo Bucephalo, quod sibi fidelissimus, neminem alium sessorem recipere, et ascensurum genuflexus excipere solitus fuisset, amisso exequias duxit, et in amoris monumentum condidit oppidum, appellavitque nomine equi sui Bucephalon, teste Curtio, in vita ejus, lib. IX. cap. VII. Plinius, lib. VIII. cap. XLII. Adeo visum illi est tam utili jumento gratitudinem rependere. Quid ergo dicendum de illis heris, qui servis suis utuntur, uti pila, pueri, quam ubi ludendo miserint ac remiserint, jactarint, et decusserint, disruptam in sterquilinum abjiciunt? Vel uti pomis aureis, quæ cum succo expresso despoliarint, e fenestra ejiciunt?

III. Equi divitum sunt pauperes, qui acceptas ab eis eleemosynas deferunt in cælum, velut in cæleste quoddam divitum gazophylacium. Testem habemus S. Laurentium, qui requisitus a Valeriano imperatore de Ecclesiæ thesauris, respondit : *Facullates Ecclesiæ, quas requiris, in cælestes thesauros manus pauperum deportaverunt.* Idem indicavit Dominus adolescenti, cui dixit : *Vende quæ habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in cælo*, Matth. XIX. q. d. in cælum ab egenis deportata cum fœnore reperies. Plurimis exemplis veritas hæc demonstrata est ; quibus hoc non vulgare addam. Jordanes oppido Bote gæ provinciæ Saxonie natus, cum Parisiis sanctis litteris studeret, consueverat intempestæ no-